

Na podlagi 43.in 45. člena Statuta Mestne občine Maribor, (Medobčinski uradni vestnik , št. 27/95, 13/98, 17/98, 23/98, 5/200, 10/2002, 6/2004, 13/2004, 16/2005, 26/2005) in na podlagi 30.člena Odloka o zelenih površinah na območju Mestne občine Maribor, (Medobčinski uradni vestnik, št. 27/2002), izdajam

P R A V I L N I K
O NAČRTOVANJU, SAJENJU IN VZDRŽEVANJU
TRAJNIC
NA JAVNIH POVRŠINAH V MESTNI OBČINI MARIBOR

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
(predmet pravilnika)

Ta pravilnik določa minimalne strokovne osnove in tehnične zahteve pri načrtovanju, urejanju in vzdrževanju nasadov trajnic na javnih zelenih površinah. Pravilnik je prirejen za potrebe Mestne občine Maribor, v nadaljevanju MOM.

2. člen
(namen in cilj pravilnika)

Namen pravilnika je opredelitev standardov ter tehničnih in kakovostnih zahtev pri načrtovanju, sajenju in vzdrževanju trajnic na javnih zelenih površinah na območju MOM. Cilj pravilnika je zagotavljanje trajno urejenih in kvalitetnih okrasnih nasadov s čim manj stroški vzdrževanja na javnih zelenih površinah na območju MOM.

3. člen
(pojem trajnice)

Trajnice so skupina okrasnih rastlin, za katero veljata predvsem dve lastnosti:

- Trajnice so zelnate, torej neolesenele rastline. Nadzemni deli pri večini trajnic pred zimo odmrejo, vsako pomlad pa odženejo na novo. Z leti postanejo trajnice večje in bujnejše, običajno pa tudi lepše. Poznamo tudi vedno zelene trajnice.
- Trajnice odlikuje dolga življenjska doba, od treh let do nekaj desetletij.

4. člen
(vloga trajnic na javnih zelenih površinah)

Trajnice so skupina rastlin, ki z raznolikostjo in lepoto dopolnjujejo osnovno ogrodje zelenic in parkov. S trajnicami lahko ustvarimo tudi samostojne cvetlične grede. Na javne zelene površine prinesejo dinamičnost letnih časov ter oblikovno raznolikost. Z nasadi trajnic obogatimo okolje in ga naredimo urejenega ter človeku prijaznega. S pravilno izbiro trajnic lahko v nasade privabimo tudi čebele, metulje in druge koristne žuželke, kakor tudi ptice, ki se hranijo s semeni nekaterih trajnic. Pri nasadu trajnic so poudarjene predvsem strukture rasti posameznih rastlin, čeprav so lahko zanimive tudi barve in oblike cvetov.

II. NAČRTOVANJE NASADOV TRAJNIC IN KAKOVOST RASTLIN

5. člen
(načrtovanje in izbor trajnic)

Pri izbiri vrst oziroma sort je potrebno upoštevati podnebne in realne rastne pogoje za določen nasad.

Pri načrtovanju nasadov s trajnicami je potrebno upoštevati posebne lastnosti posamezne trajnice, zlasti njihove potrebe glede rastišča in izrazne posebnosti. Upoštevati je potrebno tudi priporočljive sadilne razdalje za posamezno vrsto oziroma sorto. Trajnice morajo biti posajene tako, da se v enem, najpozneje v dveh letih razrastejo do te mere, da med njimi ne bo več praznih prostorov. Na javne površine sadimo trajnice nekoliko bolj na gosto, saj bo nasad tako hitreje strjen, kar onemogoča razrast pleveli. Zato bo vzdrževanje v naslednjih letih nekoliko cenejše.

Med trajnice sadimo tudi spomladi cvetoče čebulnice, saj bodo takšni nasadi lepi že od zgodnje pomladi. V prvem letu po saditvi lahko prazne prostore med trajnicami, ki se še niso razrasle, dopolnimo tudi z enoletnicami.

6. člen
(kakovost sadik)

- Sadike trajnic morajo biti prilagojene na podnebne razmere, v katerih bodo rasle, zato je priporočljiva nabava sadik le v krajih s podobnimi podnebnimi razmerami.

- Pri izboru rastlin se opiramo le na sezname razpoložljivih vrst in sort v vrtnarijah, ki delujejo na področju s podobnimi podnebnimi razmerami. Pri gojitelju rastlin si je priporočljivo pridobiti tudi podrobnejše informacije o izbranih trajnicah.
- Za javne površine so primerne le najbolj trpežne vrste in sorte. Izbiramo predvsem med vegetativno razmnoženimi rastlinami (delitev, potaknjenci), manj med generativno razmnoženimi rastlinami (sejanci), saj imajo le-te krajšo življenjsko dobo. Trpežne trajnice prenesejo večja ekološka nihanja (hitre spremembe v temperaturi, v vlagi in v količini svetlobe).
- Vrste oziroma sorte morajo biti zdrave in v osnovi ne smejo biti občutljive na rastlinske bolezni.
- Notranja kvaliteta rastlin pomeni način gojitve. Trajnice, ki so gojene kot enoletnice (hiter način gojitve) in trajnice, ki so gojene v rastlinjakih, za javne površine niso primerne, saj bodo na prostem propadale.
- Standardne sadike so gojene v štirioglatih lončkih, velikosti 9 cm ali 11 cm.

III. PREVOZ IN SAJENJE TRAJNIC

7. člen

(transport sadik)

Med prevozom ne sme priti do izsušitve rastlin, zato morajo biti zalite pred in takoj po končanem transportu. Trpežne trajnice z visoko notranjo kvaliteto bodo lažje prenesle transport.

8. člen

(priprava zemlje za posaditev trajnic)

Za uspevanje trajnic je nadvse pomembna ustrezna priprava zemlje oziroma substrata. Ukrepi za pripravo tal za nove zasaditve trajnic so daljnosežni in vplivajo na nadaljnji razvoj trajnic. Za večino cvetočih trajnic je potrebno obdelati zemljo približno pol metra globoko, pri tem spodnjo plast samo zrahljamo. Substrat naj vsebuje dovolj organskega materiala ter snovi, ki zadržujejo vodo. Tla lahko izboljšamo z navlaženo in dobro zmleto šoto v vrhnjem sloju ali z mešanico peska in šote ali s šotno-humusnimi gnojili ipd., odvisno od sestave tal in zahtev rastlin, ki jih bomo sadili. Zemlja mora biti v celoti očiščena vseh pleveli, posebno trajnih. Uporaba sterilnega substrata zmanjša stroške oskrbe trajnic v naslednjih letih, zlasti v prvih dveh letih, dokler se trajnice ne razrastejo v strnjen nasad.

9. člen

(sajenje trajnic)

Trajnice v lončkih najprej v celoti razporedimo po površini, pri čemer upoštevamo načrt oziroma priporočene sadilne razdalje za posamezno vrsto oziroma sorto, šele nato jih vzamemo iz lončkov in posadimo.

Za uspešno posaditev trajnic je potrebno upoštevati zlasti naslednja priporočila:

- Trajnice morajo biti zalite pred sajenjem, da je substrat v lončkih dovolj vlažen. Tudi po sajenju trajnice zalijemo. V kolikor sadimo trajnice poleti ali pozno pomladi, ko že nastopi sušno obdobje, je potrebno vsaj prvo poletje rastline zalivati 1 x tedensko oziroma po potrebi.
- Pri saditvi pazimo, da korenin ne ukrivimo. Zemljo pritisnemo h koreninam. Sredice rastline ne smemo zasipati, saj s tem upočasnimo ali celo ustavimo rast pri nekaterih vrstah.
- Pri pozno jesenskem sajenju (november, december) je zaradi zmrzovanja zemlje bolje, da posadimo sadike nekoliko globlje.
- Trajnice praviloma sadimo med mirovanjem, najbolje septembra ali oktobra ali spomladi do pojava prvih poganjkov. Nekatero trajnice lahko sadimo tudi po cvetenju, ko za kratek čas prenehajo rasti. Trajnice, ki so posajene v lončke, je mogoče saditi ves čas vegetacije.

10. člen

(uporaba zastirke)

Uporaba zastirke je priporočljiva, vendar ne pri vseh vrstah trajnic. Pri uporabi zastirke pazimo, da ne prekrijemo sredice rastline, kajti s tem lahko onemogočimo nadaljnjo rast in razvoj trajnice. Kot zastirka je priporočljiva uporaba mletega lubja, v katerem naj bo čim manj lesnih sekancev. Le-ti namreč odvezemajo dušik iz zemlje, zato njihova uporaba pri trajnicah ni primerna. Lubje naj bo bolj drobno mleto. Kot zastirko lahko uporabljamo tudi pesek ali prod, ki sta primerna predvsem za nasade okrasnih trav ali nestrjene nasade trajnic. Debelina zastirke naj bo vsaj 2,5 cm do 4 cm. Nasad zalijemo pred nasutjem zastirke. Zastirke ne uporabljamo pri pokrovnih trajnicah.

11. člen

(prevzem opravljeni del)

Ob pregledu izvedenih del je potrebno preveriti ali so bile dobavljene sadike v skladu z naročilom iz popisa oziroma projekta (količina, kvaliteta sadik, ustrezne vrste/sorte). Pregledamo tudi kvaliteto izvedenih del (priprava terena, razporeditev po načrtu, globina sajenja in ostale faze dela, ki so bile naročene oziroma predpisane).

12. člen

(jamstvo za kvaliteto materiala in za opravljeno delo)

Strokovna oskrba nasada trajnic je v prvem letu po saditvi ključnega pomena. Izvajalec naj nudi garancijo za izvedena dela (za sajenje in za kvaliteto sadik) dve rastni sezoni. Priporočljivo je, da izvajalcu zasaditve omogočimo, da nasad v času garancije tudi sam oskrbuje. V slučaju, da investitor prepusti oskrbo drugemu izvajalcu, lahko naročnik uveljavlja garancijo le, če je poskrbel, da je bil nasad pravilno oskrbovan. Potrebno je voditi evidenco o izvedenih vzdrževalnih delih in o vremenskih razmerah, ki vplivajo na oskrbo rastlin.

13. člen

(oskrba trajnic)

Navodila za oskrbo nasada med rastnim letom morajo biti izdelana že v načrtu zasaditve, vključno z opozorili na morebitne posebnosti pri posameznih vrstah oziroma sortah. Pri oskrbi trajnic je potrebno upoštevati osnovna pravila vzdrževanja nasadov trajnic.

- V prvih dveh letih po saditvi, dokler se trajnice ne razrastejo, je potrebno pletje izvajati sproti, predvidoma štiri do pet krat na sezono, da pleveli ne prerastejo na novo posajenih trajnic. V primeru, da nismo uporabili sterilnega materiala, pa je potrebno odstranjevati plevel pogosteje.
- Spomladi, ko še trajnice niso odgnale, grede ne smemo prekopavati, saj bi s tem uničili nasad.
- V tretjem letu po sajenju, ko postane nasad trajnic strjen, pletje skoraj ni več potrebno.
- Po preteku prvega leta po saditvi načrtovalec in skrbnik nasada vsaj enkrat do dvakrat letno pregledata nasad in določita morebitne dopolnitve. Nekatere vrste se namreč razraščajo bolj uspešno kot druge, nekatere lahko celo propadejo. Tudi v naslednjih letih je pomembno, da skrbno spremljamo in po potrebi urejamo nasad, saj je nasad trajnic 'živ organizem', ki se močno spreminja tekom ravnega leta, kakor tudi z leti.
- Spomladi je potrebno na gredah odstraniti vse posušene nadzemne dele, gredo opleti in po potrebi pognojiti. Gnojenje je priporočljivo na dve leti, odvisno od vrste trajnic in od kvalitete zemlje.
- Med rastjo po potrebi odstranjujemo ovenelo listje, uvele cvetove ali suha stebila.
- Za lepo in strjeno rast nekaterih trajnic je priporočljivo, da jih med rastno sezono porežemo. S tem lahko podaljšamo čas cvetenja in ohranimo lepšo rast posameznih trajnic. Katere trajnice je priporočljivo porezati, naj bo razvidno v navodilih za oskrbo nasada trajnic.
- Jeseni večino trajnic porežemo. Trajnice, katerih nadzemni deli se lepo posušijo in ostanejo zanimivi še čez zimo, porežemo šele spomladi.

Ob skrbnem načrtovanju, ob neprekinjeni strokovni oskrbi, z upoštevanjem vseh navedenih priporočil, so lahko nasadi trajnic resnično trajni.

IV. KONČNE DOLOČBE

14. člen

(uporabniki pravilnika)

Navodila tega pravilnika upoštevajo strokovne službe MOM, ki naročajo urejanje in vzdrževanje nasadov trajnic na javnih zelenih površinah na območju MOM ter izvajalci gospodarskih javnih služb, vključno z ostalimi izvajalci, ki načrtujejo ali izvajajo kakršnakoli dela na javnih zelenicah, zasajenih s trajnicami.

Številka: 35601-2/2009

Datum: 8.1.2009

ŽUPAN
Franc KANGLER